

Explanatio sancti Thome

patum. isti autē non habebant aliquam curam. Et dicit
vt nihil illis desit. Quasi dicit. Si nō habes pūdeat sub-
diti tui. Et sō subūgit. Sic discant vestri scz fideles p-
uidere sicut faciūt iudei. Et dicit vestri scz subditi discāt
excellere iudeos et alios de asia qui suis p̄dicatozibus et
indigentibus pūdens. Et dicit ad vsus necessarios id ē
in casibus necessitatis. 1. **Cl. 6.** Habētes alimēta et qui-
bus tegamur his contenti simus. Ratio autē quare p̄-
sint: est vt nō sint instructuosi. 1. **Corin. 9.** Quis plantat
vineam et de fructu eius non edit etc. **Popul?** si est vt
vineam domini debet ferre fructū non solum spūalem: sed
etiam temporālē vt exinde cultores sustentent. als essent
instructuosi. **Matth. 7.** Omnis arbor que non facit frus-
ctum bonum excidēt. etc. **Deinde** salutat eos p̄mo ex
parte alioz. Secūdo rogat q̄ saluent alios. Tercio pos-
nit suam. Quātū ad primum dicit. Saluant id est sa-
lutem optant. Secūdo cum dicit. Qui nos amant id ē
in fide christi existentes: q̄a non est conuentio fidelis euz
infidelis. 2. **paral. 19.** Impio prebes auxiliū et his q̄ odes-
rūt dñm amicitia iungētis. Vel qui nos amant in fide id
est fidelis affectu **Eccl. 6.** Amico fidelis nulla est compara-
tio. etc. **Gratia** dei scz q̄ est p̄ncipiū omnīū bonoz **Ro.**
3. Iustificati grātis per grātiā ipsius etc. Et dicit vobis:
qz non scribit vñ p̄pter vtilitatem ipsius tm̄. sed p̄pter
totam ecclesiā. Deo gratias:

Explicit explanatio deuotissima celsi doctoris sanctis-
simi Thome aquinatis ordinis fratrum predicatorū sup
eplā beatissimi Pauli apli ad Titum.

Incipit expositio eiusdem angelici docto-
ris sancti Thome aquinensis ordinis fra-
truz predicatorū super eplā apostoli Pau-
li ad Philemonē.

Prologus Eruus si ē

tibi fidelis sit tibi quasi anima
tua. etc. **Eccl. 33.** Ostendit sapi-
ens tria circa dominum et ser-
uum: scz quid requirāt ex par-
te sui. Item qualis debet esse
affectus domini ad seruū. Itē
qualis vsus serui. Et p̄te ser-
ui requirūt fidelitas in qua est
bonum serui. quia et qd est et omnia sua debet dare dño.
Matth. 24. Fidelis seruus et prudens etc. Et dicit si est
fidelis: quia fidelitas apud paucos est. **puer. 20.** Virum
fidelem quis inueniet? Talis ergo seruus debet haberi
a domino sicut amicus in affectu. Unde dicit. Sit tibi
sicut anima tua. Hoc em̄ est p̄pū amīcoz vt eozum aīa
vna sit in nolendo et volendo **Act. 4.** Multitudinis cre-
dentium erat cor vnū et anima vna etc. In quo datur ins-
telligi q̄ est quidā consensus inter dominū et seruū: quia
seruus fidelis transit in amicum. **vsus** eius est vt tractetur
vt frater. nam frater est et q̄m ad generationē natus
re: qz eodem actore **Job. 31.** Si contempsi subire iudiciū
cum seruo meo etc. **Malach. 2.** Nunquid nō vnus pater
omniū nostrū: nunquid non deus vnus? Et q̄m ad ge-
nerationem gratie que est eadem **Gal. 3.** Quicūq̄ em̄ in
christo baptizati estis xpm̄ induistis. nō est iudeus neqz
græcus. non est seruus neqz liber. nō ē masculus neqz fe-
mina. omnes em̄ vos vnum estis in christo iesu. **Matth.**
23. Omnes vos fratres estis. **Hec** autē verba conueniūt

materie huius epistole. Sicut em̄ supra ostendit qualis
spūales prelati habeat se ad subditos: sic hic qualiter tē-
porales dñi ad tēporales seruos. et quomō seru⁹ fidelis
quo ad dominū eius.

Capitulum primū.

Paulus vinculus christi iesu et ti-
mothe⁹ frat: philemoni dilecto
adiutori nro: et apie sorori charis-
sime et archippo cōmilitōi nro: et
ecclesie que i domo tua est: gr̄a vobis et pa-
a deo patre nostro et domino iesu xpo. Gra-
tias ago deo meo semper memoriā tui fa-
ciens in orationib⁹ meis audiens charitatē
tuam et fidem quam habes in domino iesu
et in om̄es sanctos: vt cōmunicatio fidei tue
euidens fiat in agnitione om̄is operis boni
in christo iesu. gaudium em̄ magnū habui
et consolationem in charitate tua: quia visce-
ra sanctorum requieuerūt p̄ te frater. Pro-
pter quod multam fiduciam habens in chri-
sto iesu imperandi tibi quod ad rem perti-
net: p̄pter charitatem magis.

Epistole occasio ex hoc est. Apud em̄ colossenses quidā
xpianus magnus habuit quēdam seruū q̄ cū furto fugis-
ens romā ab aplo est baptizatus. p̄ quo et scribit. Et p̄-
mo ponit salutatio. Secūdo eplaris narratio. In salu-
tatione p̄mo ponit p̄sonas salutantes. Secūdo saluta-
tas. Tercio bona optata. Dicit q̄ Paulus qd est nomē
venerandū om̄ib⁹ fidelib⁹ q̄ sunt docti ab eo. **Vinculus. 2.**
Cl. 2. Labore vsqz ad vincula. Nam tunc vinculus erat
rome. Sed iesu xpi. vbi ostendit causa vinculoz. Lau-
dabile em̄ valde est vincū esse p̄pter xpm̄. in hoc em̄ est
beatificandus. **Matth. 5.** Beati q̄ p̄secutionē patiunt p̄-
pter iusticiā etc. **1. p̄. 4.** Mem̄o vestrū patiat quasi ho-
micida aut fur: aut maledicus: aut alienoz appetitor. Nō
autē vt christian⁹ nō erubescat. glorificet a sit deū in isto
noīe **Act. 5.** Bant apli etc. **Et timothe⁹ frater.** fr̄es
sunt q̄m ad p̄fectam fidē **Phil. 2.** Reminē habeo tā
vnanimē q̄ sincera affectione p̄ vobis sollicitus sit. q̄m
aut timotheū adlungit vt facilius impetret: qz impossibi-
le est p̄ces multoz non exaudiri. **Deinde** ponit p̄sō-
nas salutatas. Et p̄mo ponit p̄sona p̄ncipalis salutata.
Secūdo adiuncta. Item p̄mo ponit maritum et vxorē
qui dominiū domus habent quibus obligat seruus. **Di-**
lectum dicit. p̄pter bona opera **Jo. 15.** Hoc est preceptū
meū vt diligatis inuicē etc. **Adiutori** qz subministrabat
sanctis. **puer. 18.** Frater qui iuuat a fratre quasi ciuitas
firma. Secūdo ponit persona adiuncta cū dicit. **Archip-
po** cōmilitōi nro qui ita erat potēs colossis q̄ oēs chri-
stiani erant sub vmbra eius. Et ideo inducit totam eccle-
siam ibi. cuius erat episcopus. sic scribens **Col. vltimo.**
Dicite archippo. vide ministeriū quod accepisti etc. Et
dicit. archippo cōmilitōi: quia omnes prelati sunt sicut
spirituales milites ecclesie. **2. Corinth. 10.** Arma
militie nostre non sunt carnalia etc. Et addit. Et ecclesie
etc. Vos superinducit vt moneant eum ad exaudiendū.
Bona optata exponunt vt consuetum est. **Deinde** cū
dicit. **Gratias** ago etc. ponit eplaris narratio. et p̄mo po-
nitur gratiarū actio. Secūdo petitio ibi. **Propter** qd etc.
Tercio conclusio ibi. **Itaqz** frater ego etc. Item p̄mo gra-
tiarū actio ponit. Secūdo materia actionis gratiarum.

in epistolam ad Philemonem

ibi. **A**udens etc. Tertio causam propter quam deo gratias agit ibi. **G**audium enim magnam etc. Dicit ergo gratias ago etc. **C**ol. 3. Et grati estote Phil. 4. Cum gratiarum actione. Quasi dicat. Ita ago gratias de preteritis: ut orem tibi futuris. Et ideo dicit. Semp memoria tui faciens etc. Phil. 1. Et quod habet vos in corde et in vinculis meis etc. **E**sa. 49. Nunquid potest mihi ulter obliuisci infantem suum etc. **P**onendo autem materiam gratiarum actionis et orationis ostendit quod pro eo petendo orat. Materia autem huius erat necessaria et bona philemoni et charitas et fides. sine enim charitate nihil aliorum valet. et per eam omnia habentur. 1. Corin. 13. Si linguas hominum loquar etc. **P**re sine fide nullus deum amare potest: quia non cognoscit vere deum. De spe autem mentione non facit: quia media est. et in his intelligitur. Sed in quo habes fidem et charitatem? **I**n domino iesu. 1. Corin. ultimo. Si quis non amat dominum nostrum iesum christum anathema sit etc. **E**t hoc est necessarium: quia ex christo dulcius dilectio verinae dilectio ad membra: quia non diligit caput qui non diligit membra. 1. Jo. 4. Qui non diligit fratrem suum quem videt: deus quem non videt quomodo potest diligere etc. **E**t in officio sanctos fides innuitur doctrine. prout est manifestata per christum. quia deus nemo vidit unquam. Jo. 1. et. i. 4. Creditis in deum et in me credite. **E**t ideo per fidem habemus christum. Sed quod ad sanctos pertinet potest intelligi dupliciter. Uno modo quia ex fide quam habent ad christum procedunt obsequia impensa sanctis. **E**t fides consistit in divinitate principaliter prout est annunciata per christum. sed non solum per christum: sed etiam per sanctos. **M**art. ultimo. Euntes ergo docete omnes gentes etc. **D**ebemus ergo credere non solum dicta per christum sed etiam per sanctos **H**eb. 2. **Q**uia eius institutum accepisset enarrari per dominum ab eis qui audierunt in nos confirmata est. **E**t communicatio fidei etc. hoc pertinet dupliciter. Uno enim modo ut sit signum. **E**t est sensus ut communicatio etc. id est tanta est charitas tua. ut communicatio fidei tue etc. **E**t aliter. **G**ratias ago et memorias etc. ut scilicet ostendat quid pro eo petat orando. **E**t potest intelligi communicatio fidei dupliciter. **E**t quia in fide communicabat cum omnibus sanctis non habens aliam fidem novam ut hereticus. 1. Corin. 1. **I**psam dicatis omnes etc. **E**t communicatio qua bona comunicas sanctis procedens ex fide. 1. Ti. ultimo. **D**istribuis huius seculi precipue non alta sapere nec sperare in incerto divitiarum. sed in deo vivo qui prestat nobis. etc. **E**t evidens fiat id est ut bonum latens in corde evidens fiat per bona opera. **I**n agnitione omnis boni scilicet quod a te fit. **E**t hoc iesu christo. 1. per iesu christo. Jac. 2. **Q**uoniam mihi fide tua sine operibus? et ego tibi ostendam ex operibus fidei meas etc. **E**t aliter. **M**ulta sunt opera in mundo que sunt bona hominibus. et tamen deo non sunt bona. quia non recte fiunt. **P**uer. 14. **E**t via que videtur homini recta. nobilissima autem eius deducit ad mortem etc. **E**ccl. 8. **V**idi impios sepultos qui etiam cum adhuc viverent in loco sancto erant et laudabantur in civitate quasi iustorum operum. Sed hoc manifestat per fidem rectam quam consequitur premium a deo qui non remunerat nisi recta. **E**t ideo dicit. **I**n agnitione id est ut hoc evidens fiat quod cognoscas esse bonum. **E**t quod cognoscatur in te esse bonum quod est fructus divinitatis. **R**o. 33. **O**stendam tibi omne bonum. **S**ap. 7. **V**enerunt mihi omnia bona pariter cum illa etc. **C**ausa autem propter quam gratias agit est gaudium. **E**t ideo dicit. **G**audium estis meo gnati etc. **J**o. ca. unico. **M**axime horum gratiam non habeo: quia ut audiam filios meos in veritate ambulare. **H**oc est gaudium alleluabat per suas. **H**inc addit. **E**t solatiores etc. **P**s. **S**ecundum multitudinem dolorum meorum in corde meo consolationes tue letificaverunt animam meam. **C**uius ratione assignat dicens: **Q**uia viscera etc. **C**ol. 3. **I**nduis

te vos ergo sicut electi dei sancti et dilecti viscera misericordie benignitate etc. **J**o. c. unico. **C**harissime fideliter agis quicquid operaris in fratres et hoc in peregrinos etc. **D**einde cum dicit. **P**ropter quod etc. ponit petitionem. et primo fiducia petendi. **S**ecundo ipsa petitio ibi. **O**bscuro etc. **T**ertio et ratio ibi. **F**orsitan etc. **D**icit ergo. **P**ropter quod id est quia sic abundas charitate multa fiducia etc. **N**on ex me sed ex auctoritate iesu christi in cuius fide te genui. **E**t ideo possis tibi impare ut pareris: sed quod ad res tuas pertinet vel commune. alio prelatum non habet potestatem imperandi sibi quicquam nisi quod vel est ad eius utilitatem vel ecclesie vel bonorum morum christiane religionis. **T**amen magis obscuro puer. 18. **C**um obsecrationibus loquitur pauper etc. **E**t quare? **E**rite cum sis talis etc. **S**unt duo propter que quis debet obsecrari scilicet etas senectus 1. **T**i. 4. **S**eniorum me increpaveris: sed obsecra ut pres etc. **F**rem honestas virtutis. ubi enim non delinquimus pares sumus. **E**ccl. 32. **R**ecorde te posuerunt non extolli. esto in illis quasi unus ex ipsis. **D**icit ergo. **C**um sis talis etc. **Q**uasi dicitur. **S**i esses puer preceperis tibi hoc sed tu es senex. **I**tem si levis sed talis es vite quod es mihi similis. **N**on quod talis et tantus sit simpliciter: sed aliquo modo simile. quod dicitur ex sua humilitate **R**o. 12. **D**onore invicem primum. **O**mnigenus. **P**aulus diu vixit in fide. **C**onversus enim adolescens nunc dicit ut senex. **O**rigenes. **R**aro utilis doctor invenit in ecclesia quin sit longevus. **E**xemplum de petro et paulo.

Lectio secunda.

Obscuro cum sis talis ut paulus senex: nunc autem et vincus iesu christi. obscuro te pro meo filio quem genui in vinculis oneroso qui tibi aliquando inutilis fuit: nunc autem et mihi et tibi utilis quem remisisti tibi. **T**u autem illum ut mea viscera suscipe. **Q**uem ego volueram mecum detinere: ut pro te mihi ministraret in vinculis euangelij. **S**ine consilio autem tuo nihil volui facere: uti ne velut ex necessitate bonum tuum esset: sed voluntarium. **F**orsitan enim ideo discessit ad horam ad te: ut in eternum illum recipies: iam non ut servum sed pro servo charissimum fratrem: maxime mihi. **Q**uanto autem magis tibi: et in carne et in domino. **S**i ergo habes me socium: suscipe illum sicut me. **S**i autem aliquid nocuit tibi aut debet: hoc mihi imputa. **E**go paulus scripsi mea manu. ego reddam ut non dicam tibi quod te ipsum mihi debes. **I**ta fratere ego te fruar in domino: refice viscera mea in christo. **C**onfidens in obedientia tua scripsi tibi: sciens quomodo et super illud quod dico facies. **S**imul et para mihi hospitium: nam spero per orationes vestras donari me vobis. **S**alutat te epaphras concaptivus meus in christo iesu: marcus: aristarchus: demas: et lucas adiutores mei. **G**ratia domini nostri iesu christi cum spiritu vestro Amen.

Explanatio sancti Thome

Postea fiducia apli de bonitate philemonis: ponit hic suā petitionē. Et pmo ostēdit personā p qua petit. Secundo ex hoc petitionem concludit ibi. Tu autē illū etc. Circa pmo duo facit. qz pmo describēdo psonā ostēdit eā sibi acceptam ex spūali generatione. Secundo ex moroz mutatione. Dicit ergo. Vere sum exaudiendus: qz petitio continet honestatē et pietatem p meo filio honestissimō de quo est presens mea sollicitudo. Et acquirens filium um tempore defectus magis eum diligit vt senes filios in senectute genitos. **Eccl. 37.** Israel autē diligebat ioseph super omnes filios suos eo q in senectute genuisset eum. Hunc autē genuit in vinculis. Secundo est mutatio in moribus. Si enim in peccato perseuerasset nō fuisset dignus venia. Et nota q minus dicit et plus significat. Docet enim tullius q quis factum suū debet attenuare quantum potest. Sic apud leuter de culpa huius loquitur dicens: Inutilis id est nocuus in subtrahendo res tuas. nunc autē conuersus a malo ad statum virtutis utilis est ad seruitū dei et hominū. **1. 2.** Si quis hē emū dauerit se ab istis erit vās in honorem sanctificatum etc. puer. **25.** Aufer rubiginem de argento. et egrediet vās purissimū. Deinde cum dicit. Tu autē illū etc. ponit petitionē suam. Et pmo ponit petitio. Secundo responderet questionē ibi. Quem ego etc. Dicit ergo. Tu ergo illum etc. Et hoc ideo: qz vidi eum emendatū cuius signū est qz eum remisisti tibi. Contra. **deut. 23.** Non trades seruū domino suo: qui ad te confugerit etc. Respondeo verum est qn dominus querit eum ad mortem. et ideo dicit. Tu autē etc. **phil. 1.** Eo q habeam vōs in corde et in vinculis meis et in defensione etc. Et respondet questionē qz posset dicere. Si ē utilis tibi quare nō retines eum ad mortem? Ideo dicit que est causa mittendi euz. Pmo autē ostēdit ppositū retinendi eum. Secundo quare desistit a pposito ibi. Sine consilio autē tuo etc. Dicit hē philemoni q licet esset magnus: tñ apostolo solitus erat ministrare **Matth. 20.** Qui cuiqz voluerit inter vos maior fieri sit vester minister etc. Unde ex hac fiducia ppositū eum tenere vt loco eius sibi ministraret quod erat maxime necessarius qn erat in vinculis ppter xpm. Est enim emendatū qn quis patit p dno suo. Ratio autē quare desistit est quia noluit vti re aliena ignorante domino. Unde dicit. Sine consilio etc. Quasi dicat. Si retinuissem eum iam placeret tibi non valenti resistere et esset qdam coactio. Sed magis volui q voluntarie fieret. **Exo. 25.** Ab omni homine qui offert vltioneus accipietis eas scz pmitias. **2. Corin. 9.** Non ex tristitia aut ex necessitate hylarem em datorez diligit deus. Deinde cum dicit. Fortitan est etc. ponit rationem quare debet eum recipere benigne. Et pmo ex parte dei. Secundo ex parte ipsius apostoli ibi. Si ergo habes etc. Tertio ex parte ipsius philemonis ibi. **Confidens etc.** Ex parte dei: qz sepe dei prudentia id qd videt maluz pmitit fieri: vt exinde sequat bonum. vt patet de ioseph vendito vt liberaret egyptum et familiā patris. **Gen. 45.** Pro salute estis vestra misit me deus ante vos etc. Et dicit fortitan: qz in cōprehensibilia sunt dei iudicia **Ro. 11.** Et dicit p seruo id ē loco serui **Matth. 23.** Omnes autē vos fratres estis. Et non solum tibi sed mihi in compatione ad deum licet sit filius ministerio: qz magis tibi et carne et in dno. qd dupliciter potest exponi. Vno modo qz referat ad primā originem diuine creationis. et sic est frater. **deut. 32.** Nonne ipse est pater tuus qui possedit et fecit et creauit te **Mal. 2.** Nunqd non pater vnus omnīū nostrū: nunqd non deus vnus creauit nos. Item in deo p fidem. Vel magis erat in bonum philemonis: qz affinis eius fm carnem. qz fm eam erat seruus eius. qz hoc totum qd erat ei carnaliter:

erat suum. Unde duplici ratione qz mouet ex charitate. scz ex amore fm carnis originē et ex amore spūali. Ex parte autē apostoli primo allegat suam amicitia sub cuius obtentu vult eum suscipi. Secundo fidelubet p eo de damno. Tertio ostēdit receptionis officium. Secūdu ibi. Si autē aliqd etc. Tertiu ibi. Itaqz frater etc. Dicit ergo. Si ergo etc. **1. Jo. 1.** Si autē in luce ambulam? sicut et ipse est in luce societatem habemus ad inuicem etc. Et dicit. Sicut et me quia iunctus est mihi. **Matth. 10.** Qui vos recipit me recipit etc. Secūdo autē obligat se p eo satisfactoriū p damno. Dicit ergo si aliquid nocuit scz dimittens seruitū tuum hoc mihi imputa. Quasi dicat. Ego satisfaciam. **Gal. vltimo.** Alter alterius onera portate etc. Et plus. qz pmo pmitit se soluturum. Secūdo ostēdit euz esse debitore ad hoc nō necessitatis: s; voluntatis. Dicit ergo. Ego paulus etc. Quasi dicat vt certus sis de restitutione scribo manu mea. Et hoc nō ē necessitatis: qz tu debes mihi teipsum quē erui a morte etna. Et talis debet se liberatoz. **1. Cor. 9.** Si meipsum tradam tibi seruū non ero condignus prudentie tue. Et subiūgit dicens. Itaqz frater ego te etc. Quasi dicat. Si vis me habere sociū suscipe eum et ego ita fruam te frater id est si impleueris voluntatem meam gaudijs. Itaqz frui est vt fructu. et sicut ē vti ad vtilitē: sic tui ad fructū Importat autē fructus dulcedinem. **1. Cor. 2.** Et fructus eius dulcis gutturi meo. Item finem qz vltimū de arbore est fructus. Et ideo pprie est habere aliquid vt delectabile et finale. Et inde est qd dicit aug. Fruimur cognitio in quibus voluntas delectat ppter dulcedinem. Itē frui est alicui inherere ppter se. Aliquando ergo accipitur frui vt vti cōmunitur. put important delectationē absqz contrario. **Eccl. 8.** Fruere magnatis sine qrela. Dicit ergo. Sic fruam qz in nullo mihi contrarius es. Et si in hoc mihi satisfacias nihil erit in corde meo de te quod contristet me. et sic delectabis me. Si autē accipit frui. ut finale quid est: sic non est fruendū hoie: sed solo deo. Contra qd est illud sap. 2. Fruamur bonis s; sunt. et vti: mur creatura tanqz in inuentu celeriter etc. Unde iste addit in dno: id est fruam in te delectatione dei gaudens de bono diuino in te. quia eius actus est dilectio et fructio effectus scz charitatis. Ideo addit. In hoc refice viscera mea. Reficitur enim homo spūaliter quādo satisficit desiderijs anime sue. Ac si dicat. Imple desideria intima cordis mei. et non in malis: sed in christo. Et ideo bona est impletio desiderij. Deinde cum dicit. Confidens etc. sumit ratio ex parte philemonis et est ex cōmendatione obediētie eius. Et pmo ostēdit quō confidit de obediētia eius. Secūdo iungit ei aliud simile. Dicit ergo. Confidens etc. **2. Corin. 7.** Haudeo qz in omnib; confido in vobis. **1. Reg. 15.** Melior est obediētia qz victime etc. Sed plus caute scribit. qz homo magis exaudit aliquid quem quādo sperat iterum ipsum visurū qz si desperat. Et ideo dicit. Simul etc. Solitū enim erat cum esset colossus hospitari in domo sua. **Chysoostomus.** Jocundū verbum vt homo pauper diuiti mandet vltra tot terrarum spacia per epistolam pparationez hospicij. Quid enim p eo parandum erat. qui pane et vili pulmento contentus erat? Dicendum ergo q non propter hospicij preparatiōnem. sed ad insinuandaz familiaritatem et dilectionem hoc dicit et magis p hoc puocat euz ad obediēdū. Hec ille. Non ergo hoc apud dixit ppter apparatus exteriorem. sed ad deuotionē eius. **1. Thā spero etc.** Contra hū q fuit eis redditus. sed rome est mortuus. ergo spes ei defecit. Respondeo duplex est spes iusti: scz pncipalis ad pprium bonum. Et in hoc nunqz deficit pte. Alia ē secundaria scz pbatio aliorum. et in hoc quōqz deficit: qz